

Zpráva ze služební cesty do Kolína nad Rýnem

- Místo:** Kolín nad Rýnem, Německo
- Termín:** 19. – 26. dubna 2009
- Účel cesty:** Pomoc při likvidaci zříčeného Městském archivu Kolína nad Rýnem
(Historische Archiv der Stadt Köln)
- Zprávu podává:** Dr. Ing. Michal Ďurovič
Blanka Hnulíková
MgA. Bohuslava Tichá
Zuzana Zajačiková
Oddělení péče o fyzický stav archiválií
Národní archiv v Praze
- Mgr. Jiří Smitka
Státní oblastní archiv v Praze
- Mgr. Michal Sejk
Státní okresní archiv Benešov
- Mgr., Bc. Kateřina Fryaufová
Státní okresní archiv Beroun
- Datum vyhotovení:** 12. prosince 2009
- Ředitelka archivu:** PhDr. Eva Drašarová, CSc.

Časový program služební cesty:

Neděle 19. dubna 2009

6:00 odjezd z Prahy

13:30 příjezd do Kolína nad Rýnem

Pondělí 20. dubna 2009 – sobota 25. dubna 2009

12:00 – 19:00 záchranné práce na místě zřícené budovy městského archivu

Neděle 26. dubna 2009

14:00 odjezd z Kolína nad Rýnem

23:00 příjezd do Prahy

Zpráva:

3. března 2009 došlo ke zřícení budovy městského archivu v Kolíně nad Rýnem, kde byl uložen mimořádně hodnotný historický archiv města. Z iniciativy Státního oblastního archivu Praha a Národního archivu Praha byla okamžitě zaslána nabídka pomoci přímo do městského archivu v Kolíně nad Rýnem. Nabídka pomoci spočívala především v poskytnutí úložných prostor v klimatizovaných depozitářích obou archivů a Státního oblastního archivu v Kutné Hoře, dále možnosti využití dezinfekční technologie Národního archivu, kapacit restaurátorských pracovišť a samozřejmě přímé pomoci při záchranných pracích, kterou německá strana využila. Proto 19. dubna 2009 vyrazila první skupina restaurátorů a archivářů z Národního archivu a Státního oblastního archivu v Praze do Kolína nad Rýnem.

První část pracovní skupiny ve složení řidič M. Havelka a pracovníci z Oddělení péče o fyzický stav archiválií Národního archivu M. Ďurovič, B. Hnulíková a Z. Zajačková přijela do Kolína nad Rýnem v neděli 19. dubna přibližně kolem 14. hodiny. Po ubytování v ubytovně na Boltenssterstraße následovala za doprovodu organizátorů záchranných prací Dr. Fischera a A. Wendenburg prohlídka zřícené budovy historického městského archivu na ulici Severinstraße a pracoviště určeného pro záchranné práce. V odpoledních hodinách se M. Havelka s M. Ďurovičem vrátili zpět do Prahy a zároveň přijela druhá část pracovní skupiny ve složení B. Tichá z Národního archivu, K. Fryanfová ze Státního okresního archivu Beroun, M. Sejk ze Státního okresního archivu Benešov a J. Smitka ze Státního oblastního archivu Praha.

Místo katastrofy – prostor ulice před archivem.

Místo katastrofy – zbytky budovy archivu chráněné provizorní střechou

Pondělí 20. dubna až sobota 25. dubna 2009

Naše pracovní skupina byla přiřazena na záchranné práce přímo v místě neštěstí, tj. v bezprostřední blízkosti zřícené budovy Historického archivu města Kolín nad Rýnem na Severinstraße. Pracovní doba byla stanovena na 12.00 – 19.00 (od pondělí 20. do soboty 25. dubna) ve směně pod vedením zaměstnankyně městského archivu dr. Tharand.

Pracovní oděv, tj. papírové ochranné obleky na jedno použití, pevné pracovní body s okovanou špičkou, rukavice a respirátory byly na místě k dispozici v dostatečném počtu, kvůli zvýšeným bezpečnostním opatřením bylo nařízeno pracovat v ochranných přilbách a byli jsme proškoleni o bezpečnosti práce.

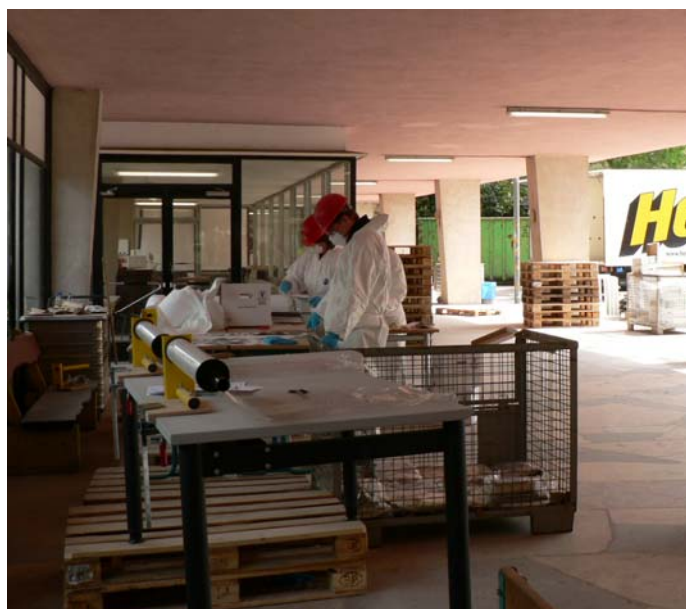

Budova školy, ve které byly poškozené archiválie čištěny a baleny.

Hlavním úkolem pracovníků bylo oddělovat mokrý materiál od suchého. Suchý materiál byl ukládán do speciálních unifikovaných papírových boxů a popsán elementárním popisem obsahu jednotlivých krabic. Tyto boxy byly nákladními vozy následně odváženy k dalšímu, již o něco podrobnějšímu třídění. Mokrý archiválie byly baleny do speciální folie, balíčky ukládány do kovových klecí, jejichž obsah byl rovněž opatřen základním popisem. Poté byly klece odváženy ke zmrazení a následnému uskladnění. Pouze historicky nejvzácnější archiválie (např. součásti arcibiskupského archivu – středověké listiny atp.), případně archiválie velkých rozměrů, byly okamžitě identifikovány, od ostatních archiválií odděleny a bezprostředně převáženy do restaurátorských ateliérů k okamžité konzervaci a restaurování. Jelikož v místě prováděných záchranných prací na sebe navazovalo několik nezbytných kroků náročných časově i finančně, nebyl příliš prostor na zevrubné prozkoumání archiválií, ani na jejich podrobný popis. Na konci každé pracovní směny bylo nutné provést řádný úklid pracovního prostředí.

V době naší přítomnosti byly archiválie vytahovány již z nejspodnějších vrstev trosek budovy. Jednalo se prakticky již jen o fragmenty archiválií, díky působení spodní vody velmi často navlhle, v mnoha případech až promočené, znečištěné bahnem, pískem či jinými nečistotami. Proto tyto fragmenty byly alespoň částečně mechanicky čištěny. V budoucnu je plánována digitalizace všech dochovaných útržků (i těch nejmenších) archiválií a pokus o jejich následnou rekonstrukci pomocí speciálního softwaru. Proto byl kladen velký důraz na to, aby nedocházelo k žádným ztrátám.

Vesměs jsme čistili a třídili současný materiál (velmi často nebylo možno rozlišit, zda-li se jedná již o archiválie, či písemnosti ze spisovny magistrátu města). I v této době se však podařilo ještě nalézt, popsat a v rámci možností zachránit i materiál velmi cenný. Vedle souboru matrik z 19. stol. je nutné zmínit velmi zajímavou pergamenovou rotulu z poloviny 15. a pergamenovou listinu z poloviny stol. 12. psanou úhlednou karolinskou minuskulou.

Balení mokrých archiválií do polyetylenové fólie

Celá pracovní skupina z Národního archivu a Státního oblastního archivu v Praze

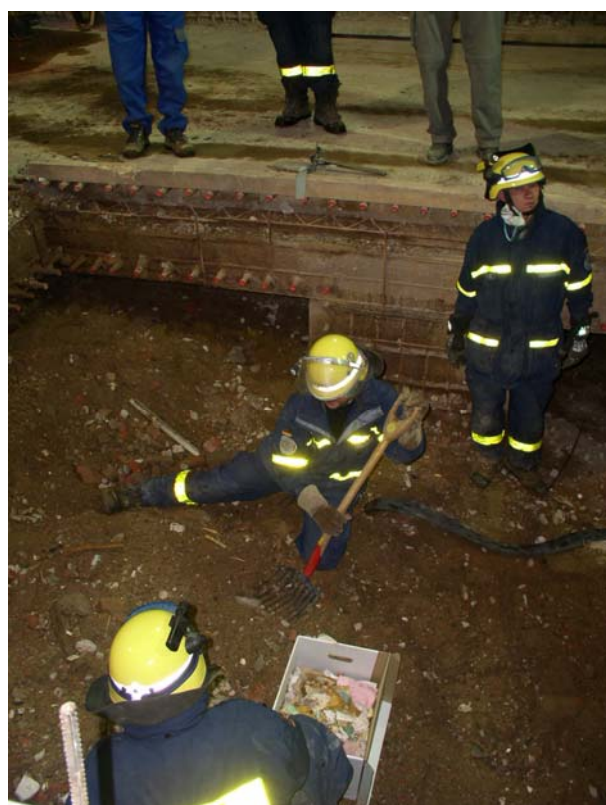
Ve čtvrtek 23. dubna naši pracovní skupinu navštívil štáb České televize, jenž natočil o působení českých dobrovolníků a situaci kolem neštěstí v městském archivu v Kolíně nad Rýnem krátkou reportáž, jež byla odvysílána v hlavní zpravodajské relaci České televize (pořád Události) v sobotu 25. dubna.

Záchranné práce v sobotu 25. dubna probíhaly jako v předcházejících dnech. Ve 14 hod. jsme měli možnost nahlédnout do podzemí propadlého archivu. Do podzemí jsme sestupovali po skupinkách, kde pod vedením bývalého pracovníka archivu dr. Wagnera jsme měli možnost absolvovat prohlídku „kráteru“ a trosk zřícené budovy, sledovat mravenčí a psychicky vyčerpávající práci záchranářů, kteří pracují až 18m pod zemí, a vyslechnout odborný výklad velitele zásahu skupiny Technische Hilfswerke.

Již vyklizené prostory metra

(v těchto místech byla zasypána větší část archivu a sousední budovy)

Hasiči při vyjímání zbytků archiválií v nejspodnějších prostorách

Poškozený kovový nosník dokumentuje, jak velký tlak byl při sesuvu budov

V neděli dopoledne před odjezdem jsme již měli volno, které jsme využili k prohlídce historického centra Kolína nad Rýnem. Ve 13:30 přijela další skupina dobrovolníků z Prahy, která nás střídala. Seznámili jsme kolegyně a kolegy s ubytovacími prostorami a přibližně ve 14: 00 vyrazili zpět do Prahy, do Prahy jsme přijeli v pozdních večerních hodinách

Před kolínským Dómem

Závěr:

Závěrem je potřeba konstatovat, že Německá strana si pomoci českých restaurátorů a archivářů velmi vážila a cenila, což osobně zdůraznil zástupce ředitelky městského archivu na setkání s českými dobrovolníky. Dle připravovaného plánu pomoci, budou další skupiny dobrovolníků ze státních archivů České republiky následovat, čímž se zařadíme mezi země, které významně Městskému archivu v Kolíně nad Rýnem v této složité situaci pomohly.